

SPRÅKLIG

OPPMERKSOMHET

8-UKERS

KURS I

1.KLASSE

INNLEDNING.

Dette er et kurs/program basert på språkstimulering der elevene lærer å beherske rim og regler, setninger og ord, stavelser, forlyd og fonemer.

Språklekene som dette 8-ukers programmet inneholder, er utarbeidet av Ingvar Lundberg m.fl.

Disse språklekene har til formål å stimulere den språklige oppmerksomhet hos barn i innskolingsfasen. Lekenes innhold og ide kan også brukes i spesialundervisningen.

Når barna møter i 1.klasse har mange ikke utviklet språklig oppmerksomhet. D.v.s. at de ikke er bevisst på at det vi sier kan deles opp i setninger, ord, stavelser og lyder. Samt at disse lydene igjen representeres av bokstavtegn.

8-ukers-programmet er ei videreføring av FALS-prosjektet i barnehagene. FALS var et 4-årig utviklingsprosjekt (1991 - 1995) med sikte på å fremme kunnskap om tiltak for skriftspråkutvikling på flere nivå i utdanningssystemet i vår region (Alstahaug, Leirfjord, Dønna og Herøy).

Dette for å kunne forebygge og avhjelpe lese- og skrivevansker.

Rapportene "Om språklig oppmerksomhet" utarbeidet av Jørgen Frost, var uoversiktelige og omfattende og hadde med en del stoff som var ment for barnehagene. Dette førte til et samarbeid mellom to førsteklasse-lærere i Herøy for å utarbeide et oversiktlig program for 1.klasse som enhver lærer kunne gå rett inn i. Vi har plukket ut leker og stoff som vi mener er relevant til bruk i første klasse, og oversatt dette til norsk.

For spesielt interesserte henviser vi til "Rapport 1" og "Rapport 2" om "Sproglig oppmerksomhet" som foreligger hos PPD, Alstahaug.

Nord-Herøy skole / Seløy skole
Mai 1996.

Britt Anne Karlsen Rita Hjelmseth
Britt-Anne Karlsen Rita Hjelmseth

INNHALDSFORTEGNELSE.

Innledning.....	1
Anvendelse av språklekene.....	3
Kort beskrivelse av lekene i praksis.....	4 - 5
Språkstimulering - program for 8 uker.	
Uke 1.....	6
Uke 2.....	7
Uke 3.....	8
Uke 4.....	9
Uke 5.....	10
Uke 6.....	11
Uke 7.....	12
Uke 8.....	13
Beskrivelse av språk-lekene:	
Rim og regler 2A - 2J.....	14 - 18
Setninger og ord 3A - 3I.....	18 - 23
Stavelser 4A - 4G.....	24 - 27
Forlyd 5A - 5L.....	28 - 34
Øvelser i fonem-analyse og -syntese.....	35
Fonem 6A - 6H.....	36 - 38
Test: Iakttakelse av språklig oppmerksomhet.....	39 - 44
Elevark 1 - 6.....	45 - 50
Vedlegg:	
Rim og regler (2B).....	1 - 5

ANVENDELSE AV SPRÅKLEKENE.

Ingvar Lundbergs undersøkelses-resultater viser til viktigheten av å overholde visse "regler" i arbeidet med disse meget målrettede leker, ellers får ikke barna nok ut av det.

1. Det skal lekes regelmessig, d.v.s. hver dag i ca. 15-20 min., på samme tidspunkt av dagen eller timen.
2. Det skal lekes strukturert, d.v.s. at de forskjellige lekene skal tas opp i den angitte rekkefølge, nemlig etter vanskelighetsgrad.
3. Det er viktig at barna føler at de leker, og at man har det artig sammen mens det arbeides. Ingen barn må føle seg mislykket eller dum, - hjelp derfor barna som har vanskeligheter.

Lærerens uttale av lyder og ord skal være meget tydelig og langsom, og barna skal alltid artikulere lydene og ord høyt i kor, og på samme måte som læreren.

Språkprogrammet arbeider ikke med bokstaver, kun med lyder, derfor er det viktig å uttale de forskjellige lyder som man gjør i daglig tale, og ikke "forfalle" til å uttale lyder og ord i henhold til bokstavnavn eller stavemåte. Dette er litt uvant i begynnelsen, men øvelse gjør mester, og for barna er det helt naturlig.

Lekene står i en bestemt rekkefølge etter vanskelighetsgrad og de bør anvendes i nettopp denne rekkefølge. Det er utarbeidet en detaljert tidsplan, som viser hvor lang tid en bør jobbe med de forskjellige leker.

Naturligvis behøver man ikke leke alle lekene. Man kan velge ut så mange leker innenfor et bestemt område som passer inn i de enkelte klasser, men husk å overholde rekkefølge.

KORT BESKRIVELSE AV LEKENE I PRAKSIS.

2: RIM OG REGLER.

Rimene får barna til å legge merke til lydstrukturen i ord, og er med på å gjøre barna bevisst på at språket ikke bare har et innhold og en mening, men også en form.

Vi gjenoppfrisker en masse gamle rim og regler, og vi leser rimehistorier, - men vi kan også leke med rim på mange måter f.eks. "rime om dye", leke "Mitt skip er lastet med" osv.

NB! Det er uttalen som har betydning når vi skal rime med barna, ikke stavemåten!

3: SETNINGER OG ORD.

Dette er første skritt på veien til å oppdage at det vi sier kan oppdeles i små enheter.

Vi leker med disse 2 begreper inntil alle barna vet at språket består av setninger av forskjellig lengde., og at disse setninger igjen består av ord som også har forskjellig lengde.

4: STAVELSER.

Vi går et skritt videre og finner ut at noen ord kan deles i mindre biter, nemlig stavelser.

Vi begynner f.eks. med å klappe vårt eget navn, og går så videre til å klappe forskjellige andre ord i stavelser (analysen).

Vi går videre til å gjette ordet, d.v.s. danne ord utfra stavelser, f.eks. "te - le - fon" blir til "telefon" (syntesen).

5: FORLYD.

Forlyd er den første lyd i et ord. I lekene med forlyd finner vi ut hvordan den første lyd i et ord lyder. F.eks. blir ordet "nål" til "n - - - - - ål".

Vi kan lage nye ord ved å ta lyden vekk, f.eks. ordet "mål": "m - - - - - ål" blir til "ål" når vi tar vekk "m - - - - -" (analysen).

Vi kan også omvendt danne nye ord ved å sette lyd foran, f.eks. blir "f - - - - -" foran "ole" til "f - - - - -ole", - altså "fole" (syntesen).

Det tar som regel tid før alle barna kan disse tingene.

Vær oppmerksom på at lyd og ord skal uttales som i talespråket!

6: FONEMER.

Først når alt dette er på plass, går vi videre til å oppdele ordene i enkeltlyder, altså fonemer. "Is" blir til "i - - - - - s" og "sol" blir "s - o - l".

For å gjøre disse tingene så håndgripelig som mulig for barna, bruker vi brikker eller klosser i mange forskjellige farver. For hver lyd vi sier, legger vi en kloss.

På denne måten får barna mulighet til å støtte seg på visuelle hjelpemidler. Vi oppfordrer også barna til å kikke på lærerens munn eller på hverandre mens det artikuleres, så de etterhvert blir bevisst på denne siden av språket også.

Det er en god ide å la barna føle på sin egen munn mens de artikulerer. På den måten vil de tydelig kunne merke forskjell på munnens stilling når de f.eks. sier "i - - - - - s".

Husk også å legge brikkene eller klossene etter leseretningen - helt fra starten.

SPRÅKSTIMULERING

**PROGRAM
FOR
8 UKER.**

**SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE.
ET 8-UKERS-PROGRAM.**

UKE 1.

LEK UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE								
SETN./ORD								
STAVELSER								
FORLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: - - - - -

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
<p>2A - 2B. <u>Regle:</u> En to satt på do.</p>	<p><u>Regle:</u> * Rep. fra i går. * Peter Mathisen</p>	<p><u>Regle:</u> * Rep. * Ente Bente</p>	<p>2G <u>"Mitt skip er lastet med...."(rimord).</u> * katt-mann-mus-tøy-lotte-penn (ca. 5 min.).</p>	<p><u>Regle:</u> Peter Mathisen * Lærer først, elev gjentar. * Hvisk regla. * Øk i styrke.</p>
<p>2E <u>Vi rimer om dyr.</u></p>	<p>2F <u>Kan du rime?</u> Eks. Peter kan rime, Atle kan _____</p>	<p>2G <u>Mitt skip er lastet med.....</u></p>	<p>3A <u>Setning.</u> *Peter har en båt. *Kim har et penal. <small>Gi eks. på setn. med tingene som hovedfigurer. Elevene sier en setning hver (Klasse på 6 elever). Lærer skriver setningen og leser den tilslutt.</small></p>	<p>3B <u>Ord.</u> L. skriver en setn. om elevene. * Flip-over. * Bruk klosser. * Leselekse.</p>
<p>3A <u>Setning.</u> Innføre begrepet.</p>	<p>3A <u>Setning.</u></p>	<p>3A <u>Setning.</u></p>	<p>3B <u>Ord.</u> Bruk klosser.</p>	<p>3C <u>Setning og ord.</u> L. sier en setning. E. legger klosser. Setningen leses i kor, mens elevene peker på ord-klossene sine.</p>
		<p>3B <u>Ord.</u> Innføre begrepet. Ta utg.p. i setn. om elevene. Tegn en kasse rundt hvert ord.</p>		

Merknader: _____

SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE. ET 8-UKERS-PROGRAM.

UKE 2.

LEK \ UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE								
SETN/ORD								
STAVELSER								
FØRLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: - - - - -

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
3C <u>Setning og ord.</u> Repetisjon fra fredag.	Regle: *Rep. *Peter Mathisen.	3C <u>Setning og ord.</u> Klosser for ord. Innfør flerstavellesord.	Regle: En gummi gummimann.....	3C <u>Setning og ord.</u> -Bruk klosser. - Tell ord.
4A Stavelser: - Innføre begrepet - Dele ord i mindre biter. - Klapp navn. Gå videre-andre ord.	4A Stavelser: -Klapp etternavn. -Andre ord.	3D <u>Korte/lange ord.</u> Samtal om dette. Bruk klosser. * tog-sykelhjul * hus-fyrstikkeske * by-bondegård * sau-marilhøne	3D <u>Korte og lange ord.</u> * bil-sjokoladekake * fjell-sukkerbolle * bjørn-sommerfugl * bok-viskelær	Elling: Elle, melle..... Hvem skal stå i lek 4F?
4B <u>"Ta en ting fra kassen".</u> Eks. bil, sokk..... Klapp stavelserne. Lengre ord, som aluminiumsfolie etter hvert.	3C <u>Setning og ord.</u> * Rep. * Kloss for hvert ord i setn.- utvid setningens lengde. Samtal om kort/lang setning.	4D <u>Lytte ut stavelser til ord.</u> Stave ord - elevene gjetter - vise bilde.	TEKSTSKAPING. Dikte setning om seg selv (lærer skriver på flip-over). Samtale om setning, ord og stavelse.	4F <u>Ønskeleken.</u> Bro, bro, brille... på en annen måte: Ønskeleken. Klapp ønsket i stavelser.
	4B <u>"Ta ting fra kassen".</u> Utvid lengden på tingene/ordene. Gå videre fra leken i går.	Regle: Ole, Dole, Doff. Bruk regla for å finne ut hvem som skal stå. Lek: "Rødt lys".		

Merknader: _____

SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE. ET 8-UKERS-PROGRAM

UKE 3 .

LEK \ UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE		---	---	---	---	---	---	---
SETN./ORD			---	---	---	---	---	---
STAVELSER			---	---	---	---	---	---
FØRLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: -----

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
<p>Regle: Rep. Gummi, gummimann..... Ny? Ellinga, Vellinga..</p>	<p>3D <u>Korte/lange ord.</u> (Rep. hvis nødvendig?!)</p>	<p>4H <u>Stavelser.</u> Klappe hele navnet sitt m/adr. (Silvalen, Engan..)</p>	<p>3E <u>Lek med setninger og ord.</u> Legge klosser. 4 rimsetninger med varierende lengde. Fordel ordene på elevene.</p>	<p>2J <u>Setningsrim.</u> Læreren starter - elevene fortsetter.</p>
<p>4H <u>Stavelser.</u> (dele ord i mindre biter). *klappe stavelser fra kort. *korte/lange ord (setning og ord).</p>	<p>3E/3F <u>Gjør setningen ferdig.</u></p>	<p>3H <u>Lage sammensatte ord.</u> Læreren sier første ordet: kaffe- dokke- racer- skole nisse- pusle-</p>	<p>3H <u>Sammensatte ord.</u></p>	<p>5H <u>Førlyd fra kort.</u></p>
<p>5A <u>Gjette navnet.</u></p>	<p>5B <u>Finne ting:</u> Bildekort med to forskjellige forlyder. (4 kort-to kort pr.lyd) eks. ost - oter rotte-ransel</p>	<p>5H <u>Poser med ting.</u> Finne bestemt forlyd fra kort.</p>	<p>5B <u>Finne ord.</u> Ta utg.p. i en konkret ting - elevene finner forlyden.</p>	<p>5C <u>Gjett hva jeg tenker på?</u> (Gåte). Eks.: Sol, måne, UFO.</p>
<p>5B <u>Finne ting.</u></p>	<p>4E <u>Trolleventyr-gaver</u> * ra-cer-bil * bil-led-bok * pus-le-spill * le-go-klos-ser * di-no-saur-us</p>	<p>5C <u>Sé hva jeg tenker på.....</u> - 3 gåter. Ordet begynner på s. Det er et dyrdet har 4 bein,har ull,hvit..... (rev,katt,rotte)</p>	<p>4G <u>Stavelsesball:</u> Del et ord i stavelse - elevene gjetter ordet. Kast ball. *Flø-te-ka-ra-mell *Da-ta-ma-skin *Po-li-ti-bil *For-el-dre-mø-te</p>	<p>3I <u>"Bakke snakkvendt."</u> * katte - hale * hunde - pels * hus - dyr * brann - bil * bil - dekk</p>

Merknader: _____

SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE. ET 8-UKERS-PROGRAM.

UKE 4 .

LEK \ UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE		---	---	---	---	---	---	---
SETN/ORD			---	---	---	---	---	---
STAVELSER			---	---	---	---	---	---
FORLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: - - - - -

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORS DAG	FREDAG
5B <u>Finne fing.</u> Bruk bilde og lytt ut førstelyd.	5I <u>Lytt ut 1.-lyd.</u> L. gir ord-e.gjetter Beg. med vokal. Eks. øre, ål, is.....	<u>Regle:</u> En Gummigumm.. Med sola i nakken	<u>Regle:</u> Hvem banker, sa Per Anker.	6D <u>Hemmelig bilde.</u> 2-lyds-ord. Eks. øy, ål, by. Bilder - se vedlegg.
6A <u>To-lyds-ord.</u> Kort m/tolydsord. E. trekker, l. leser langsomt, e.gjetter - legg klosser for hver lyd. Eks. i-s, å-l, b-y.	5C <u>Jeg tenker på...</u> Gjettelek - gi 1.lyd + opplysning Eks. ekorn, fugl....	3A <u>Setning.</u> Lag setninger med ungene som hovedpersoner. Bruk flip-over. Les teksten i kor.	6A <u>To-lyds-ord.</u> Se mandag!	3D <u>Korte / lange ord.</u> By - bondegård. Marihøne - ku. Sommerferie - jul
3H <u>Gjør ordet ferdig.</u> Sammensatte ord - l. gir første ord.	6A <u>2-lyds-ord.</u> Se mandag! Eks. n-i, t-i, k-u...	5I <u>Lytt ut 1.-lyd.</u> L.gir ord-e.gjetter. Eks. sol-lus-rev- oter-ku.....	5I <u>Lytt ut 1.-lyd.</u> Eks. lus-sild- lampe-finger- matte.melk	5D <u>Ta bort lyd.</u> Eks. kost, sel, sol, lys. Bilder - se vedlegg.
3I <u>Bakte snakkvendt</u> Snu på sammensatte ord.	5E <u>Ordpar 2 - sette lyd foran.</u>	5J <u>Rare historier.</u> Overdriv forlyden. * Søren synger sin søte sang. * To tykke tanter tok toget til Tromsø. * Vi vasker vår vest.	5C <u>Jeg tenker på.....</u> Eks. bil-båt- sykkel-tog. <u>Regle:</u> En gul knapp. Lek:Juksesritt.	
		6A <u>To-lyds-ord.</u> - Hvis tid.		

Merknader: _____

**SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE.
ET 8-UKERS-PROGRAM.**

UKE 5.

LEK \ UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE								
SETN/ORD								
STAVELSER								
FORLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: — — — —

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
6A+B <u>2- og 3-lyds-ord.</u> Bruk klosser i forskjellige farger.	3C <u>Setning og ord.</u> Bruk klosser. Innfør flerstavelsesord.	6B <u>3-lyds-ord.</u>	3E <u>Lek med setning og ord.</u> Bruk flip-over og klosser. Bruk regle: Jakob Klok.	<u>Rim og regle.</u> Rep. Jakob Klok: *varier styrke *kanon
4G <u>Stavelsesball</u> *he-li-kop-ter *ett-er-mid-dag *te-le-fo-n-ka-ta-log *lo-ko-mo-tiv-før-er	3F <u>Gjør setningen ferdig.</u> Bruk klosser.	5J <u>Rare historier (bokstavrim).</u> Reidar ringer Rita. Liv leker litt ludo. Varg velger veien ved veikroa. Elevene lager historie.	6B <u>3-lyds-ord.</u>	6D <u>Hemmelig bilde.</u> Hvilket bilde tenker jeg på? S-F-V-L-M-N 2-og 3-lydsord.
5C <u>Jeg tenker på.....</u> Frukt.	5D <u>Ta bort lyd.</u>	5F <u>Edderkoppens spinn.</u> Ta bort lyd. 5-6 elever passer til spinnet.	5C <u>Jeg tenker på....</u> Ting vi har to av på kroppen. (Regnereisen, 2tall)	4A <u>Stavelse.</u> Lytte først og se etterpå... Bruk bilder
5G <u>Flettingen.</u>	6A+B <u>2- og 3-lyds ord.</u> Bruk klosser i forskjellige farger.	Regle: Jakob Klok.		5I <u>Lytte etter 1.lyd.</u> Eks. tiger-bil-kake-gate-kan-pose.

Merknader: _____

**SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE.
ET 8-UKERS-PROGRAM.**

UKE 6.

LEK UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE								
SETN/ORD								
STAVELSER								
FORLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: _____

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
6D(2) <u>Hvilket bilde</u> 2- og 3-lyds-ord. Lærer først, så elever. De andre gjetter.	6B+C <u>3-lyds-ord.</u> bil rev mål sil sel fil Lærer lyderer og elevene gjentar. Bruk klosser.	2G <u>Mitt skip er lastet med....</u> Ball. Bruk rimord.	5I <u>Lytt etter 1. lyd.</u> tann due hus hare hund hest	6C <u>4-lyds-ord.</u> rute varm kule hule gris svin pose gror
5E <u>Sett lyd foran.</u> m-inne l-arm m-ur l-and m-ann n-att m-aske n-i n-ål	5E <u>Sett lyd foran.</u> h-att b-åt h-øy d-ag h-opp b-ord	6B+C <u>3- og 4-lyds-ord.</u> sil - mil fem - lem ost - kost ape - gape øve - løve	6C <u>4-lyds-ord.</u> måne rose løve	6D <u>Hemmelig bilde.</u> Læreren lyderer og elevene gjetter.
3C <u>Setning og ord.</u> Lag en historie. Leselekse.	4E <u>Trolleventyr.</u> * ap-el-sin * ep-le * ro-sin-er * små-ka-ke * sjo-ko-la-de (Kosestund!!!!)	6D (3) <u>Gi en gave.</u> Vi tilpasser dette til eget leseverk. (Sol - sil - los)	5F <u>Edderkøppens spinn.</u> Ta bort lyd.	3I / 5K <u>Bakke snakkvendi</u> * vogn-traktor * gård-skole * ball-fot * sekk-rygg * pakke-melk * kopp-kaffe
Regle: Poli-en, poli-to...		5F <u>Edderkøppens spinn.</u> Sett til lyd. Syng "Lille Petter Edderkopp".	Regle: På ett... Regnereisen s.30.	Regle: Ole, pole, pone...

Merknader: _____

SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE. ET 8-UKERS-PROGRAM.

UKE 7.

LEK \ UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE								
SETN/ORD								
STAVELSER								
FØRLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: _____

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
Regle: En og to.....	6F <u>Troll-eventyr 2.</u>	5L <u>Finn siste lyd.</u>	5I <u>Lytt etter 1. lyd.</u> bjørn stol briller frukt blad tromme	Regle: Repetere ei regle barna liker godt.
6E <u>Gjett et ord.</u> 3-lyds-ord. En elev lyderer, de andre gjentar. Bruk bilde.	5L <u>Finn den siste lyd.</u> Overdriv den siste lyd eks. hussss. Bruk ball.	6E <u>Gjett et ord.</u> Bruk bilder.	5J <u>Bokstavrim.</u>	5L <u>Finn siste lyd.</u> Bruk innøvd lyd.
5F <u>Edderkøppens spinn.</u> Ta bort.	3C <u>Setning og ord.</u> Lage historie. Leselekse.	6G <u>Finn det korteste ordet.</u> pil-politibil tog-tyggegummi vei-vinterklær dør-dukkehus hatt-havregryn	6D (4) <u>Trekke ting fra kassen.</u> Lydere.	3G <u>Ordpusleri.</u> sjokolade-kake bil-dekk fløte-pakke is-kake male-bok
5G <u>Fletteringen.</u>	3F <u>Gjør setningen ferdig.</u> Den gule ballen er..... Klosser til ord. ----- Regle: Lasse satt på taket	5F <u>Edderkøppens spinn.</u> Legg til.	4G <u>Stavelsesball.</u> *fotografiapparat *lokomotivfører *legeskyssbåt *ambulansesjåfør ----- Regle: Kjærestepar.....	5g <u>Fletteringen.</u> ----- Regle: Epler og pærer.... Bevegelseslek. Varier styrke.

Merknader: _____

**SPRÅKSTIMULERING I 1.KLASSE.
ET 8-UKERS-PROGRAM.**

UKE 8 .

LEK UKE	1	2	3	4	5	6	7	8
RIM/REGLE		---	---	---	---	---	---	---
SETN/JORD			---	---	---	---	---	---
STAVELSER			---	---	---	---	---	---
FORLYD								
FONEMER								

Lekes hver dag: _____

Lekes med jevne mellomrom: - - - - -

MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
Regle: Rep. rim. Jakob Klok	6H <u>Naboer.</u>	5L <u>Finn siste lyd.</u> Bruk innøvd lyd.	6H <u>Naboer.</u>	4G <u>Stavelsesball.</u>
6E <u>Gjette et ord.</u> Elevene lyderer. Bilde.	5I <u>Finn første lyd.</u> Bruk innlært ord.	6H <u>Naboer.</u>	6E <u>Gjett et ord.</u>	5C <u>Hva tenker jeg på?</u> Bruk innøvde lyder -3 ord.
3C <u>Lage historie (setning og ord).</u> Repetere setning, ord, stavelse og lyd.	6F <u>Trolleventyr.</u> Bruk gaver.	5F <u>Edderkøppens spinn.</u>	3G <u>Ordpusleri</u> *gummistøvler *dukkevogn *skrivebok *maleskrin *matpakke *spisefriminutt	5F <u>Edderkøppens spinn.</u>
	Regle: Hvem banker....		3C <u>Setning og ord.</u> Lag historie. Leselekse.	Regle: Ni små koner....

Merknader: _____

NB! Putt på øvelser elevene ikke behersker så godt den siste uka.

**BESKRIVELSE
AV
SPRÅKLEKENE.**

2A - 6F

2A

RIM OG REGLER.

Her er noen forslag til hvordan man kan jobbe med rim og regler:

Læreren leser regla (husk å overholde rytmen), samt overdrive uttalen. Etterpå gjentas regla, linje for linje, og barna gjentar høyt i kor.

Avpass tempoet sånn at alle barna har en sjanse til å være med.

Når barna kan regla, kan den brukes på flere måter:

- * Regla hviskes.
- * Regla sies høyt.
- * Regla stiger i styrke <.
- * Regla faller i styrke >.
- * Regla sies som kanon.
- * Regla "kjører" rundt i ring ved at barna sier ett ord hver.

RIM.

Alle sitter i ring og læreren leser en historie eller en bok på rim. Ved høytlesingen er det viktig å overholde rytmen, og å overdrive rimene. Les gjerne historien ett par ganger sånn at barna får anledning til å rime med.

2B

Eget rim og reglehefte.

Se vedlegg!

2C

TANTE KNUTE.

Et, to eller tre barn velges til å være tante Knute, og går ut mens knuten lages. De andre barna står i ring og holder hverandre i hendene. De skal nå lage en knute av ringen ved å smyge seg over og under hendene til hverandre. (De må ikke slippe hverandres hender.) Når knuten er ferdig (det klarer seg med en lett knute i starten), så roper alle barna på tante Knute.

Man kan også bruke et dansk vers:

Knutemor, Knutemor
kom og se hvor hekse bor.
Kan du rydde opp i
alt det rotet vi er i.

Så kommer tante Knute (evt. Knutemor) og prøver å ordne ringen, men husk at ingen må slippe hendene for da er ringen brutt.

Et eller to barn kan evt. velges til å dirigere knyttingen av ringen (knytemestre).

2D

RIMELEK.

Læreren sier et ord, f.eks. hatt. Etterpå sies to andre ord f.eks. katt og lue. Barna skal nå finne ut hvilke to ord som rimer.

Forslag:

hatt-katt-lue

bil-pil-buss

kopp-topp-krus

mus-pus-rotte

sur-mur-blid

hus-lus-hytte

garn-barn-tau

rotte-potte-hamster

is-fis-drops

lam-kam-sau

laks-saks-torsk

hest-vest-ku

loppe-hoppe-lus

gås-lås-and

spurv-kurv-trost

flue-stue-mygg

lue-due-hatt

rev-brev-hare

nål-kål-tråd

båt-våt-bil

fele-sele-gitar

rose-pose-blomst

fat-mat-kopp

2E

NÅ RIMER VI OM DYR.

Ta fem til ti rim om gangen og la barna komme med forslag til rimord. Etter hvert rim, gjentar alle rimet i kor.

Forslag:

En katt i en hatt.

En flue i en stue.

En mus i et hus.

En loppe som kan hoppe.

En rotte som satt på potte.

En gris som spiste is.

En ål som tente bål.

Et lam som plasket i en dam.

En spurv i en kurv.

2G

MITT SKIP ER LASTET MED

Leken "mitt skip er lastet med" kan lekes med rim.
Skipet kan være lastet med ting som rimer.

Barna sitter i ring. Læreren har en ball. Han/hun kaster ballen til et barn, og sier f.eks. mitt skip er lastet med (katt). Barnet som får ballen skal da finne et ord som rimer på katt, og kaste ballen tilbake til læreren.

Læreren må hjelpe barna med forslag til rim, hvis de har vansker med å finne et selv.

Når man ikke kan finne flere rim, må man finne et nytt rimord.

Når barna er blitt flinke til å rime, kan man la barna kaste ballen videre til hverandre. Barna fortsetter da å rime til de går fri for rimord, og får et nytt av læreren.

Hvis man vil variere leken kan man kaste en gjenstand til et barn, og barnet må da finne et rimord til gjenstanden

2G

EKSEMPLER PÅ RIM:

Mur-tur-sur-bur-lur-ur-skur-dur-kur-jur.

Katt-hatt-fnatt-matt-satt-natt-datt-bratt-ratt-tatt-vatt.

Fat-lat-mat-hat-granat.

Gå-nå-spå-lå-få-på-stå-flå-tå-blå-grå-små-strå-må.

Gris-is-fis-dis-flis.

Sko-do-klo-mo-god-tro-jo-kro-bo-to.

Ri-ni-ti-si-li-hi-ski-i-sti-de-vi-gi-mi.

Vaske-smaske-daske-baske-klaske-maske-plaske-flaske-aske.

Se-le-fe-sne-te-ble-ved-tre-skje-be-re.

2J

SETNINGS-RIM

Læreren lager seg en liste med noen setninger som er gode å rime på.

F.eks.: "Jeg har en pil". Barna svarer etter tur, f.eks. "Jeg har en bil, jeg har en sil" o.s.v.

Man kan også dele ut noen småting til barna, som så skal finne på et rim.

Læreren starter med et rim, og så svarer det barnet som har den gjenstanden som rimer.

EKSEMPLER:

Jeg gikk på en bro-(i mine nye sko)

Jeg leker i sand-(med et lite spann)

Det var en katt-(som hadde hatt)

Det var en gang en mus-(den satt i et krus)

Jeg kjører mange mil-(med min raske bil)

(På forhånd deler læreren ut sko,spann,hatt,krus og lekebil).

3A

INNFØRING I BEGREPET SETNING.

Når vi forteller en veldig kort historie,kan vi kalle den en SETNING.

Læreren gir barna en rekke eksempler på setninger med barna selv som hovedfigur, f.eks.:

Marius liker epler.

Marie sykler til skolen.

Lill-Renate kan lese.

Eskil har en rotte.

Etter hvert eksempel gjentar læreren at det er en setning, la barna gjenta SETNING høyt i kor.

Læreren spør:"Hvem kan nå fortelle oss en setning?"

La 3-4 barn si en setning.

Ta ikke mere den første dagen, men kom ofte tilbake til emnet til alle barna vet hva en setning er.

3B

INNFØRING AV BEGREPET ORD.

1. MED KLOSSER.

Læreren velger en kort setning, f.eks. "Frank spiser".

Setningen legges med en kloss for hvert ord.

Man snakker om at setningen består av 2 deler, nemlig 2 ord.

Klossene gir et konkret bilde av ordene.

Etterpå legges en ny setning, denne gang en 3-ordssetning som legges like under den første setningen.

F.eks. "Rita går ut".

Man snakker om antall ord, og sammenligner de to setningenes lengde.

"...den setningen er lengst fordi den har flest ord!"

2. PÅ TAVLA.

Man skriver setningene på tavla, og istedenfor klossene, tegner man en firkant rundt hvert ord.

Frank spiser

Rita går ut

3C

ØVELSER MED ORD OG SETNINGER.

Hvert barn får 6-7 klosser. Læreren sier en setning (i begynnelsen på 2-3 ord), og barna gjetter hvor mange ord det er i setningen.

De legger en kloss for hvert ord (vær nøye med at de blir lagt i leseretningen).

Når alle er ferdige, kontrollerer man ved å sammenligne med setningen som læreren har lagt (eller skrevet på tavla).

Man oppfordrer nå et av barna til å gjenta setningen, og samtidig peke på klossene etterhvert som han/hun sier hvert ord.

Til slutt sier alle setningen i kor, mens de peker på sine egne klosser.

Etterhvert utvides setningenes lengde, og man snakker om lange og korte setninger - (lange = flest ord).

NB! Det er best å velge enstavelsesord i begynnelsen, da det lett kan oppstå forvirring om ord/stavelser når barna skal telle.

Når man senere innfører flerstavelsesord, må man snakke om at et ord skal bety noe.

F.eks. kan "biler" ikke være 2 ord fordi BI og LER ikke har noen mening.

3D

ØVELSER MED KORTE/LANGE ORD.

Når man har arbeidet en stund med setninger og ord, kan man begynne å snakke om ordenes lengde.

Legg noen ord med bokstavklosser, sånn at de står like under hverandre.

Snakk om lange og korte ord.

Man kan også skrive ordene på kartong og klippe dem ut, sånn at man tydelig kan se lengden på ordet.

Øvelse: Læreren har i forveien lagt (skrevet) ord av forskjellig lengde, og holder disse skjult for barna. Læreren spør barna hvilket ord de tror er lengst av TOG og SYKKELHJUL. Når barna har svart, viser man dem ordene sånn at de kan se hva som er rett.

Forslag til ord:

tog - sykkelhjul

hus - fyrstikkeske

by - bondegård

sau - mariehøne

jul - sommerferie

bjørn - sommerfugl

ball - knappenål

Dette er et punkt i språklig oppmerksomhetstrening hvor det gjelder å se bort fra ordets betydning, og utelukkende konsentrere seg om FORMEN.

Det kan kreve mye trening før barna forstår at sykkelhjul er et lengre ord enn tog.

3E

LEK MED ORD OG SETNINGER.

Noen av reglene kan brukes til å snakke om ord og setninger.

F.eks. kan "Det var en gang en mann..." illustrere setninger, da hver linje er en selvstendig setning.

Eksempel på lek med setninger og ord:

1) "Nå sier jeg noe til dere: Det var en gang en mann... - Hva kaller vi det?"

-Riktig, en setning!"

Pek på barna og gi dem et ord hver fra setningen, sånn at et barn får "Der", det neste får "var", det tredje får "engang" o.s.v.

Be dem reise seg når de har fått "sitt" ord. Når alle fem "ordene" står, skal de gjenta sitt ord i riktig rekkefølge.

"Her står en setning. Hvor mange ord er det i den?"

-Ja, det er fem ord i setningen.

-Vi skal nå prøve å legge setningen med våre (bokstav) klosser.

-Var det fem ord?

2) "Han bodde i et spann"

Fem nye barn sier hvert sitt ord. Fem ord igjen.

Man sammenligner med den setningen som ble lagt tidligere.

3) "Hans kone het Lotte"

Fire nye barn. Man teller igjen ord og sammenligner med klossene.

4) "Hun bodde i en potte"

Barna sier nå hele regla.

Man kan nå lage rim som sies på skift, et ord for hver person.

3F

GJØR SETNINGEN FERDIG.

"Nå sier jeg en setning, men lytt godt etter for den er ikke ferdig.
Det er noe som mangler.
Dere må hjelpe meg, sånn at den blir ferdig."

Den voksne sier f.eks.:
"Den gule bilen er..."

Etterpå snakker man med barna om hvor mange ord det er i setningen.
(Bruk klosser.)

3G

ORDPUSLERIER.

Barna skal prøve å finne ut hvilket nytt ord man kan lage, ved å sette to ord sammen (la ordene møtes).
Hver hånd konkretiserer et ord, og hendene føres langsomt sammen til de møtes.
Velg ord som hver for seg har en betydning.

Eksempler på anvendelige ord:

sjokolade - kake
bil - dekk
fløte - pakke
is - kake
male - bok
gummi - støvler
dukke - vogn
skrive - bok
male - skrin
hår - spenne
snø - mann
kaffe - kopp
bok - hylle
farge - blyant
sy - maskin
strikke - pinne
mat - pakke

Leken kan også lekes omvendt: Dele opp ord. De samme ord kan brukes, men nå skal de sammensatte ordene deles.

Vi bruker igjen hendene til å illustrere de to delene av ordene.

3H

GJØRE ORDET FERDIG.

Den voksne sier begynnelsen av et ord. Barna skal finne på et annet ord som skal settes sammen med den voksnes ord, sånn at vi får et sammensatt ord.

Forslag til ord:

kaffe - (kanne, kjele, kake, bønne, grut, lukt, kopp, servise)
racer - (bil, båt)
gress - (strå, slette, tue, matte, hoppe, plen, enke, klipper)
dukke - (vogn, klær, seng, hus, servise, teater, møbler, mann)
skole - (veske, mat, ferie, buss, klokke, time)
sommer - (ferie, klær, mat, blomster, fugl, vær)
nisse - (lue, sekk, maske, pakke, slede, figur, mann, kone, barn)
hage - (blomster, møbler, stol, fest, redskaper, benk, gjerde)
te - (kanne, kopp, sil, pose, koker, kake, fat, plantasje, busk)

3I

BAKKE SNAKVENDT.

I denne leken bytter vi .om på deler av ord.

Læreren sier: "Nå sier jeg et ord som er satt sammen av to andre ord. Kan dere høre hvilke ord det er?"

"racer - bil" (Bruk hendene til å illustrere de to delene i ordet.)

"Ja, det er racer og bil. Hvilket ord blir det hvis de to ordene bytter plass?"

(Bruk hendene igjen.)

Ja, det er riktig det blir bil-racer."

Man må snakke med barna om det nye ordet betyr det samme som det ordet vi begynte med. Betyr det nye ordet noe i det hele tatt?

Ordliste:

kattehale	kaffekopp
hundepels	skosåle
husdyr	sukkertøy
brannbil	gulvteppe
bildekk	melkepakke
lastebil	ryggsekk
traktorvogn	fotball
skolegård	

OBS-den samme leken lekes senere, men da bytter man isteden den første lyden i de to ordene. (Se lek 5K)

4A

INNFØRING AV BEGREPET STAVELSE.

Etter å ha arbeidet med setninger og ord, går vi nå et skritt videre og lærer at noen ord kan deles opp i mindre biter - nemlig stavelser.

Klappe navn:

Vi starter med å la barna klappe navnene sine (ikke glem etternavnet).

Man går så videre med å klappe andre ord, og teller hvor mange stavelser det er i dem.

4B

TA EN TING FRA KASSEN.

Vi samler en masse ting i en kasse eller kurv.

Barna tar en ting fra kassen etter tur (uten å se), og så sier han/hun høyt hva de har fått tak i.

"Jeg har en elefant". Vi klapper ordet "e - le - fant". Hvor mange klapp ble det? Hvor mange stavelser kan ordet deles opp i?

Tingene i kassen får flere stavelser etterhvert som barna blir flinkere.

Barna vil synes dette er gøy, og et stykke "a - lu - mi - ni - ums - fo - li - e" kan gjøre stor lykke når barna er blitt flinke til å dele ordene opp i stavelser.

4C

KONGEN BEFALER.

Alle står i ring. I begynnelsen er læreren "konge" og bestemmer hva alle andre skal gjøre. Senere skifter man på å være konge.

Kongen velger et ord som skal dramatiseres, enten stående eller gående på en lang rekke. F.eks.: Kongen sier "ma - sje - re". Han sier det tydelig med pause mellom stavelsene, samtidig som han "masjerer" i takt. Alle andre aper etter.

Det er viktig at barna opplever å bevege seg i takt med at de sier ordene.

Ordene skal altså sies veldig rytmisk slik at alle klare å følge med.

Forslag til ord som kan brukes:

ma - sje - re

hop - pe

tram - pe

stå

klap - pe

spei - de

kik - ke

lis - te

nei - e

buk - ke

hin - ke

gå

span - ku - le - re

dan - se

jog - ge

o.s.v.

4D

LYTTE FØRST - KIKKE ETTERPÅ.

Finn noen bildekort av forskjellige ting.

Læreren sier: "Nå skal vi lytte og kikke på bilder. Her har jeg noen bilder.

Jeg vil ikke si hva som er på bildene, det skal dere få gjette. Jeg hjelper dere litt. Jeg sier ordene på en litt rar måte, og så skal dere gjette hva jeg har på kortet".

Man sier nå ordene med tydelig stavelsesinndeling (snakk monotont med klar pause mellom stavelsene), f.eks.: "te -- le -- fon", og vis bildet når barna har funnet ut hva ordet var.

4E

TROLLEVENTYR.

Barna og læreren sitter i ring, og læreren forteller:

"Nå skal jeg fortelle dere et gammelt eventyr. Det var en gang for veldig lenge siden, i en stor skog lang borte. I denne store skogen bodde det et stort og sterkt og veldig snilt troll. Trollet hadde desverre ingen barn selv, og derfor ble han så forferdelig glad hver gang det kom barn på besøk til ham.

Ja, han ble så glad at han gav alle barna som besøkte ham en gave.

Men nå var det altså sånn, at trollet hadde en veldig rar måte å snakke på.

Hvis han skulle fortelle et barn at gaven var en dukke, så sa han "duk -- ke".

Først når barnet hadde gjettet hva gaven var, ble han fornøyd og gav den bort."

"Nå tenkte jeg at jeg skulle være troll, og så leker vi at jeg vil gi dere en gave hver. Det er bare det barnet som skal ha gaven, som får lov å si høyt hva gaven er."

Det kan være lurt å innskrenke gaveutdelingen til en 4-5 barn for hver gang, da leken kan trekke for lenge ut.

Forslag til gaver:

(uttal ordene slik du gjør til vanlig)

ra - ser - bil

pus - le - spill

vann - pi - stol

fot - ball

lu - do

pe - nal

teg - ne - blokk

le - go - kloss

pa - pe - gøy - e

fløy - te

ma - le - skrin

gum - mi -stø - vel

jog - ge - sko

far - ge -bly - ant

gi - tar

4F

ØNSKELEKEN.

Alle barna står i ring og holder hverandre i hendene.
Læreren og et av barna danner en bro med armene (som i bro, bro, brille), og de andre barna går under broen mens de sier:

"Nå skal vi ønske rundt i ring
å ønske det koster ingenting
så la oss leke ønskelek
fortell nå hva du ønsker deg."

Ved siste linje senkes broen, og et barn blir fanget. Dette barnet skal nå ønske seg noe, men ønsket må sies i stavelser.

F.eks.: "Jeg ønsker meg sykkel." Læreren svarer: "ønsker du deg syk - kel?", samtidig klappes ordet. Etterpå sier alle ordet samtidig som de klapper det.

Hvis noen barn har vanskeligheter, gjør vi det en gang til.

Så slipper "broen" det fangete barnet, og leken begynner forfra.

Det kan være en god ide å la 4-5 barn ønske for hver gang, ellers trekker leken ut. Ingen trenger å bli skuffet, for vi skal selvfølgelig leke ønskeleken igjen senere!

4G

STAVELSESBALL.

Læreren sier f.eks. "gar - di - ner" med ca. 1/2 sek. intervaller, og kaster en ball til et barn. Barnet griper ballen og svarer "gardiner", og kaster ballen tilbake til læreren.

Liste med forslag til ord:

(husk å uttale ordene som i "daglig tale" uten hensyn til stavellesmåte.)

flø - te - ka - ra - mell

skri - ve - ma - skin

ce - de - pla - te

vin - ter - jak - ke

sol - bær - busk

jul - e - tre

fyr - stikk - esk - e

ett - er - mid - dag

for - el - dre - mø - te

sikk - er - hets - se - le

plast - ik - po - se

po - li - ti - bil

te - le - fon - ka - ta - log

he - li - kop - ter

vin - ter - fe - ri - e

svar - te - per - kort

bly - ant - spis - ser

fo - to - gra - fi - ap - pa - rat

kas - sett - spil - ler

lo - ko - mo - tiv - før - er

5A

GJETTE NAVNET.

Barna sitter i ring. Læreren sier "gjett hvem sitt navn jeg vil si nå".
Læreren sier bare den første lyden i et av barnas navn, langsomt og tydelig.

Hvis navnet begynner på en stoppkonsonant (p, t, b, d, k, g), så gjentas den.
D.v.s. at man sier: "p - p - p - p"!

Angående arbeidet med de forskjellige lydene

I arbeidet med de forskjellige konsonantene er noen lyder lettere enn andre.
De letteste bør komme først:

1. s, f, v, l
2. m, n
3. b, d, g, k, p, t
4. j, r, h

I arbeidet med vokalene må læreren være meget oppmerksom på at det er lydene vi jobber med.

5B

FINNE TING.

Læreren har tatt fram noen kort med bilder på. Disse er lagt i bunker, med to kort i hver bunke. De to bildene i hver bunke har samme forlyd (husk at vi jobber med lyd, ikke bokstaver.)

Et barn trekker et kort fra første bunke og forteller hva bildet forestiller, f.eks. en rev.
Læreren sier da "rrrr - ev" langsomt, med tydelig og overdrevet forlyd. Alle barna gjentar ordet i kor på samme måte: "rrrr - ev".

Et barn tar et kort fra samme bunke, og det nye ordet jobbes med på samme måte som det første.

Til slutt sier læreren : "hva er felles for de to ordene?"

"Ja, de begynner begge to på samme rrrr - lyden."

~~Finn nå sammen med barna andre ord som begynner på samme lyd.~~

Fortsett etterpå på neste bunke.

Variasjon:

Etter at to forlyder er gjennomgått, kan man spre et antall bilder foran barna.

Læreren ber to eller tre av barna om å finne et bilde som begynner med en bestemt lyd.

Alle gjentar ordene i kor med overdrevet forlyd.

Senere:

Når barna kan lytte seg fram til forlyd, gå videre til å finne lyd til slutt, og midt i ord.

5C

JEG TENKER PÅ...!

Barna skal prøve å gjette et ord ut i fra ordets forlyd, samt en liten forklaring som kommer etterpå.

Læreren sier f.eks.: Nå skal dere prøve å gjette hva jeg tenker på. Det er en ting som begynner på "f----", (alle sier "f----").

Den tingen jeg tenker på er et dyr, den har to ben og den kan fly.

Når ordet er gjettet, sies det med overdrevet forlyd: "Ja, det er rett. Det er en fugl. F----ugl, nå sier vi det i kor, f----ugl.

Ta ca. tre ord hver gang leken lekes.

5D

ORDPAR 1 - TA BORT LYD.

Barna sitter i ring. Læreren forteller at når man tar en lyd bort fra et ord, kan man få et nytt ord.

Læreren sier f.eks.: "r----is", med overdrevet forlyd. Barna gjentar høyt i kor.

Læreren sier "is" og barna gjentar i kor. Læreren spør nå hvilken lyd som er tatt bort i det siste ordet, og barna skal svare "r----".

Man gjentar: "r----is" , "is", "r----" er borte.

Gjennomgå noen ordpar ved hver lekestund. (Se øvelsesforslag)

Når barna er blitt flinke til å leke med lyd på denne måten, kan øvelsen brukes i en lek som f.eks. "Edderkoppens spinn".

5E

ORDPAR 2 - SETTE LYD FORAN.

Barna sitter i en ring. Læreren forteller at hvis man setter en lyd foran et ord, så får man et nytt ord.

Læreren forteller at han nå vil sette en lyd foran ordet "ur", f. eks. "m----".
Barna gjentar i kor, og sammen kommer man fram til det nye ordet man har fått.

Man gjentar: "m----", "ur", "m----ur", "mur".

Gjennomgå noen ordpar ved hver lekestund. (Se øvelsesforslag).

Denne øvelsen kan også brukes til å variere leken "Edderkoppens spinn".

Øvelsesforslag til 5D / 5E

f---øre

f---år

s---år

s---ild

s---ur

s---and

s---aks

v---egg

v---arm

v---and

j---ord

r---ose

r---is

r---ute

m---inne

m---ur

m---ann (and)

m---aske

n---ål

l---arm

l---ann (and)

b---ord

b---åt

g---ape

g---ris

k---ost

s---maske

f---regner

t---år

t---ute

t---ann (and)

p---ose

p---inne

k---lokke

k---ål

5F

EDDERKOPPENS SPINN.

Barna sitter i ring. Læreren repeterer at man kan få nye ord ved å ta den første lyden bort. Gjennomgå et par eksempler fra ORDPAR 1 eller ORDPAR 2 (5D eller 5E). Så kan leken begynne.

Leken ut fra ORDPAR 1 (ta bort lyd)

1. Læreren sier et ordpar, f.eks.: "r---is/is".
2. Barna gjentar i kor.
3. Læreren kaster eller triller et garnnøste til et av barna (husk å holde fast i garnenden!), og spør barnet om hvilken lyd som er borte.
4. Barnet tar garnnøstet og svarer: "r---is", "is", "r---" er borte. Hvis barnet ikke kan svare, så får han/hun hjelp av læreren.
5. Læreren sier nå et nytt ordpar, alle gjentar i kor, og barnet som har nøstet sender det videre til et annet barn. Barnet svarer o.s.v.

Sånn fortsetter man leken inntil det er blitt et helt edderkopp-spinn av garnet. Spindelvevet kan løftes høyt opp, og man kan synges en sang om en edderkopp. Til slutt rulles garnnøstet opp igjen, fra barn til barn. Det ser flott ut hvis hele klassen er med i spinnet, men det tar lang tid. Man kan ta med en 5-6 barn, og istedet gjenta leken "i morgen".

Leken ut fra ORDPAR 2 (sette lyd foran)

1. Læreren sier f.eks.: "s---ur"
2. Barna gjentar i kor.
3. Læreren kaster/triller garnet til et barn, som svarer "s---ur/sur".
4. Læreren fortsetter leken, og sier f.eks. "r---is".
Barna gjentar i kor. Barnet med garnet kaster/triller videre til et annet barn, som griper garnet og svarer "r---is/ ris".

5G

FLETTERINGEN.

Barna står i ring og sier:

"Nå skal vi flette en fletting
hvem skal vi flette i ringen inn".

Læreren sier navnet på et barn. Barnet tar armene i kryss foran seg og griper tak i sidemennene sine. Samtidig skal barnet si et ord som begynner med samme lyd som navnet sitt. Barnet får hjelp hvis det ikke klarer det selv.

Alle sier det lille diktet igjen o.s.v.

Når alle er blitt "flettet inn i ringen", sier man:

"Nå har vi flettet en fletting
og nå skal vi løse fletteringen opp".

Så vender alle seg (går under den øverste armen), og så er ikke armene krysset mere.

5H

POSER MED TING.

Den voksne putter tre ting i en pose (to av tingene har samme forlyd).

Et barn får lov til å kjenne på det som er i posen, og skal gjette hva det er.

Hver gang barnet har gjettet rett, blir tingen tatt opp av posen og alle sier høyt i kor hva det er.

Til slutt sammenlignes forlyden i de tre ordene, og man finner ut hvilke to ord som har lik forlyd.

Forslag til ting i posen:

politibil
potetgull
blyant

tannkrem
tallerken
skje

gris
gaffel
kniv

melk
mus
nek

ananas
ansikt
esel

jul
jeger
økes

kopp
kortstokk
eple

matboks
sugerør
saks

skål
sko
flaske

fisk
fugl
sko

bille
brus
piano

nese
narr
mør

lakes
lego
flaske

døkke
do
brus

fyr
fyrstikk
sol

hest
heks
veps

is
iglo
tann

ost
okse
ål

rose
rev

ugle
ur

vann
vekt
fur

5I

LYTTE ETTER FØRSTE LYD.

Den voksne forklarer: "Jeg sier et ord, og så skal dere lytte og prøve å gjette hvilken lyd som er først i ordet".

Begynn med lette lyder og la det bli vanskeligere etterhvert.

HUSK DET ER LYDEN SOM GJELDER!

- 1) vokaler, f.eks.:
is,afrika,ost,elefant,ugle,avis,yrke,esel,øre,onsdag,ål
- 2) lette konsonanter, f.eks.:
sol,lampe,måtte,negl,lus,finger,mus,nål,sild,melk,rev,vott
- 3) vanskelige konsonanter, f.eks.:
tiger,bil,kake,gate,kam,pose,tann,due,hus,hare,hund,hest
- 4) to konsonanter først i ordet, f.eks.:
bjørn,stol,briller,frukt,blad,tromme,skole,gris,struts,stjerne,skrive

5J

RARE HISTORIER.

Lag forlydshistorier med barna, og skriv dem ned.
Overdriv forlyden når du sier/leser historien.

Eksempler:

Siri synger sin sure sang.

Far får frukt fra fatet.

Syv søte seler spiser sytten strikkepinner.

To tykke tanter tok ti-toget.

Vi vasker våre votter.

Mette maler mange mystiske malerier.

5K

BAKKE SNAKVENDT 2.

I denne leken bytter vi om på de første lydene i to ord.
(Se forøvrig lek 3I)

Eksempler:

vaskebalje - baskevalje
hodepine - podehine
villdyr - dillvyr
skolegård - goleskård
tegnepapir - pegnetapir
tavlekritt - kravletitt
skibukser - biskukser
o.s.v.

5L

FINN SISTE LYD.

Læreren sier et ord f.eks. hus, med tydelig overdreven uttale av siste lyd.

Barna gjentar ordet hu-----s-----.

Læreren triller nå en ball til et av barna, som svarer hu-----s--- , s----- og triller ballen tilbake til læreren.

6.

ØVELSER I FONEM- ANALYSE OG -SYNTESE.

Lekene som har med rim, regler og stavelser å gjøre, er forholdsvis enkle for barna (selv om det ikke er noen selvfølge at alle barna behersker dette etter lang tids trening). Det kritiske punkt kommer når vi kommer så langt ned i detaljene som til arbeidet med de enkelte fonemer.

Å dele ord i stavelser er ikke så abstrakt som å dele dem opp i enkelt-lyd, hvorav noen av lydene er svært vanskelig å høre, men nærmest kun kan merkes på munnstillingen, eller iakttakes på andre som uttaler dem.

Når man i sitt språkprogram kommer til de første lekeøvelsene med enkelt-lyd, er det derfor meget viktig å gi seg god tid og at man gjør det så håndgripelig som mulig - dvs. at man gir barna mulighet til å støtte seg til visuelle hjelpemidler.

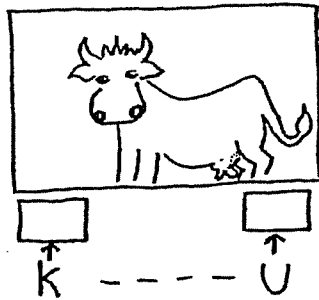
Eksempel:

Innøving av to-lyds-ord.

Man starter med å øve analysen, da den som regel er lettere å gå til enn syntesen.

Vis barna et bilde av et to-lyds-ord, f.eks. "ku". Forklar at et ord kan deles opp i bittesmå deler: lyder, og at man nå vil legge en klosse for hver lyd som er i ordet. Man sier nå ordet med tydelig opphold mellom lydene: k----u, samtidig som man legger klossene (med forskjellig farge) under bildet. Alle gjentar lydene, mens det pekes.

Meningen er at det i barnas bevissthet skal knyttes en tydelig forbindelse mellom den enkelte lyd og den enkelte klosse. Barna skal kunne "se" at det er to forskjellige lyder i "ku".

Ytterligere kan man underbygge forståelsen ved å gjøre barna oppmerksomme på at man for hver lyd skifter munnstilling. Få barna til å se på hverandre, mens de sier en bestemt lyd. La dem lukke øynene og føle etter hvordan leppene/tungens stilling er. Jo flere innfallsvinkler vi bruker, jo større sjanse har hvert enkelt barn for å finne sin egen måte å trenge inn i forståelsen av fonemets betydning.

I begynnelsen bør man kun ta 2 - 3 eksempler på to-lyds-ord, men til gjengjeld gjøre mer ut av dem. Begrensningen settes kun til barnas tålmodighet (skift mellom å la dem si lydene i kor og alene slik at alle er beskjeftiget). Det er nemlig i denne perioden at forståelsen for fonemets- og dermed bokstavenes betydning grunnlegges.

Når barna er sikre i to-lyds-ord, bygger man videre med enda en lyd utfra de to-lyds-ordene man har jobbet med.

Man bør nok arbeide intensivt med to-lyds-ord minst en uke før man fortsetter med tre-lyds-ord. Dette må man jobbe med til man merker at alle barna har fattet systemet.

6A

TO-LYDS-ORD.

Lærer tar bilder med to-lyds-ord frem ev. tegner noen to-lyds-ord på tavla. Lærer og elever har klosser i forskjellige farger (ev. store papp-brikker).

Et barn trekker et kort, og forteller hva bildet forestiller. Læreren gjentar ordet med langsomt og tydelig opphold (ca. 1/2 sek. intervall) mellom de to lydene, f.eks. "i-----s". Elevene gjentar "i-----s" høyt i kor.

Læreren viser nå at ordet "is" består av to forskjellige lyder, ved å si og legge klosser i to forskjellige farger under bildet.

Ordet gjentas, mens elevene prøver å legge ordet med egne klosser.

Prøv også å si ordet, mens elevene føler med hendene hvordan munnen for hver lyd skifter stilling.

Etterhvert kan leken gjøres vanskeligere ved at elevene selv skal finne to-lyds-ord.

NB! Tell kun lydene, ikke bokstaver.

Eks. k-----u u-----r t-----å
 n-----i b-----y å-----l

6B

TRE-LYDS-ORD.

Læreren begynner med å si et to-lyds-ord, f.eks. "i----s", i to tydelige deler. Elevene gjentar i kor.

Vis at ordet består av to lyder, med klosser i forskjellige farger.

Lærer forteller nå at ord kan bestå av flere enn to lyder, og sier så ordet "r---j---s". Elevene gjentar i kor. Legg så en kloss i en ny farge, foran de andre to klossene. Husk leseretning.

På samme måte kan vi fortsette med andre ord:

ur/mur	år/får	ål/mål
bi/bil	en/ben	øl/søl

Neste gang kan man straks gå i gang med tre-lyds-ord. Arbeidsgangen er den samme som for to-lyds-ord.

Husk at vokalene skal ha samme lyd kvalitet i de to sammenhengende ord.

6C

FIRE-LYDS-ORD.

Som overgang til fire-lyds-ord kan en bruke noen tre-lyds-ord, f.eks.:

ost/kost	øre/høre
øye/køye	ape/gape

Arbeidsgangen er den samme som for tre-lyds-ord. Husk igjen lyd kvaliteten av vokalen!

6D

VARIASJONER OVER TO-, TRE- OG FIRE-LYDS-ORD.

Disse lekene egner seg til mindre grupper av barn. Hvis man har mulighet for å arbeide i grupper, f.eks. en gang i uken, gir lekene stor mulighet for å gå i dybden med lydene, samt at en får kontrollert at alle elevene får mulighet til å tilegne seg en fornuftig angrepsteknikk.

1. Hvilket ord er lengst?

To bilder legges på bordet. Elevene skal gjette hvilket ord som er lengst. Lærer hjelper til med å lydere ordene, samtidig som det legges klosser for hver lyd under de respektive bilder.

Etterpå legger elevene sine egne klosser opp foran seg mens ordet lyderes høyt i kor. Samtal om hvilket ord som er lengst (flest lyder), hvilket som nå tydelig fremgår, når klossene ligger på rekke under hverandre.

Kontroller at elevene legger klossene i leseretningen.

2. Hvilket bilde tenker jeg på?

Ca. ti bilder av passende vanskelighetsgrad legges midt på bordet. Elevene skifter med å "tenke" på et av ordene og lydere det med klosser.

De andre elevene gjetter hvilket bilde som det tenkes på. Barnet får bildet som "gevinst".

3. Gi en gave.

Elevene får utdelt 1 - 3 "hemmelige" bilder hver. De må nå gi tingene på bildene som "gave" - en ting ad gangen - til en annen elev ved å lydere ordet. Eleven som mottar "gaven", skal gjette hva det er.

6E

GJETT ET ORD.

Barna sitter i ring. Læreren har på forhånd funnet frem noen bilder. Antall lyd på bildene avhenger av hvor langt man er kommet med de andre lekene.

Bildene legges med baksiden opp på gulvet inni ringen. Ingen skal se hva bildene forestiller. Et barn får velge et av de "hemmelige bildene".

Barnet med bildet som f.eks. kan være et "lam" sier nå den første lyd i ordet "l---", og de andre barna gjentar "l----".

Barnet med bildet sier nå den neste lyden og de andre gjentar. Den siste lyden sies og alle gjentar igjen.

Til slutt får barna lov til å gjette hva som var på bildet.

Senere kan man utelate bildene og nøye seg med at læreren hvisker et ord til et barn.

Barnet skal så lydere ordet og de andre barn gjetter.

6F

TROLL-EVENTYR (2).

Dette er en gjentakelse av eventyret om trollet som snakker så merkelig. Denne gangen snakker trollet i lyd, istedet for stavelser f.eks. b---i---l-

Antall lyder i ordene avhenger av hvor langt man er kommet med de foranstående leker.

Forslag til gaver:

b---i---l

b---å---t

p---i---l

k---a---t---t

s---k---i

s---a---k---s

s---y---k---k---e---l

b---a---m---s---e

k---a---m

l---a---m

t---o---g

l---ø---v---e

e---p---l---e

s---t---o---l

6G

FINN DET KORTESTE / LENGSTE ORD.

Den voksne forklarer: "Hvis jeg sier ordet "får" tar det kun et bittelite øyeblikk, men hvis jeg sier "fargeblyanteer" tar det mye lengre tid.

Nå prøver jeg å si to ord igjen. Dere skal lytte godt etter og kikke på munnen min - kikk etter hvor lenge jeg beveger munnen når jeg sier de to ordene."

Den voksne sier de to ordene igjen og snakker med barna om hvordan det så ut og "hvor lenge det varte".

Deretter prøver barna selv å si de to ordene etter hverandre, idet de oppfordres til å merke etter på deres egen munn (speil), hvordan det føltes og hvor lenge de kan merke noen bevegelse mens de sier de to ordene.

Tilslutt samtales det med barna om at "får" er det korteste ordet, fordi det varer kortest tid (færre fonemer).

I begynnelsen sies det korteste ordet først, dernest veksles det mellom å si det først og sist. Når barna kan finne det korteste ordet, går man videre med å finne det lengste ordet.

Forslag til ordpar:

kopp	kotelett
ild	isbjørn
vei	vintertøy
tog	tyggegummi
pil	politibil
dør	dukkehus
stol	støvsuger (slange)
lås	lampekjerm
bord	garasjeport
bru	brannbil
mat	mariehøne
hatt	havregryn

6H

NABOER.

Dette er en meget vanskelig lek.

Den voksne forteller at lydene i et ord kommer i en bestemt rekkefølge.

Nå skal vi lytte etter hvilke lyder som er naboer i et ord. NB! Forklar begrepet "naboer". "Først sier jeg et ord meget langsomt, lytt nå godt etter". Den voksne lyderer f.eks. ordet bil "b-i-l". Nå skal dere prøve å finne ut hvilken lyd som kommer etter "i----".

Prøv å hør etter en gang til: "b---i---l". Husk at det er lydene det dreier seg om og ikke bokstavene.

Ta kun 2 -3 ord pr. gang, og hjelp barna der det er nødvendig.

TEST
IAKTTAKELSE
AV
SPRÅKLIG
OPPMERKSOMHET.

**Instruksjonshefte med
skjema og bilder.**

Instruksjon til iakttagelse av språklig oppmerksomhet til bruk i barnehage, 1.klasse og ved spesialundervisning.

1a og 1b. Rim.

Hjelpemidler: Elevark 1 til 1a og Elevark 2 til 1b.

Instruksjon: (Lærer forsikrer seg at barnet vet hva det vil si å rime. Lag enkle rim sammen med barnet, eks. En mann, bodde i en ?).

"Her har du 3 bilder. Kan du fortelle hva de forestiller?"

"Nå sier jeg et ord. Kan du peke på det bildet som rimer?"

Nevn ordene i den rekkefølge som er angitt på notatarket.

2. Setning og ord.

Hjelpemidler: 10 klosser.

Instruksjon: "Nå skal vi prøve noe annet. Jeg forteller deg en liten historie og så skal jeg vise deg hva vi skal gjøre".

Lærer sier setningen: Pia fikk en ny sykkel. Samtidig legges en kloss for hvert ord. Etterpå prøver eleven å si den samme setningen, samtidig som han/hun peker på en kloss for hvert ord.

"Nå skal vi gjøre det samme med en annen historie: Per har to store hunder".

"Og nå skal vi gjøre det samme med denne historien: Vi så en elefant på sirkus.

3a. Stavelser-syntese.

Hjelpemidler: * 10 klosser.

* Bilder av papegøye, helikopter og gravemaskin.

Instruksjon: (Prøvetakeren har et bilde med bildesiden ned).

"Se, jeg har et bilde her. Jeg vil ikke vise deg hva det er på det. Det skal du få gjette. Jeg skal hjelpe deg litt ved å si hva det er på en merkelig måte. Så skal du se om du kan gjette hva bildet forestiller. Lytt nå godt etter!"

1) pa--pe--gøy--e

Ordene uttales med 2 sek. pause mellom stavelsene, og samtidig med uttalen av hver stavelse legges en kloss foran barnet (i barnets leseretning). Deretter samles klossene sammen og barnet oppfordres til selv å gjenta prosessen på den anviste måte, før det gjetter hva ordet blir.

2) he--li--kop--ter

3) gra--ve--mas--kin.

3b. Stavelse-analyse.

Hjelpemidler: 10 klosser og bilde av tannbørste, krokodille og feier.

Instruksjon: Barnet får et bilde som de ikke har sett.

"Nå får du et bilde, og så er det min tur til å gjette. Du skal si det på samme måte som jeg gjorde og legge klossene slik som jeg gjorde.

1) tannbørste

2) krokodille

3) feier

4. Forlydsanalyse.

Hjelpemidler: Bilder til instruksjonen: is - sil. Elevark 4.

Bilder til oppgaven: mål - mur - gris - nål - mann - kost - gull - rose.
Generelt om prøven: Det er to oppgaver her - forlydsanalyse og fjerning av 1.lyd slik at det fremkommer et nytt ord.

Instruksjon:

1) "Her er et bilde av en is. Kan du høre at is begynner med en lyd som sier i-i-i-i.

Her er et annet bilde, det er en sil. Kan du fortelle hva slags lyd som s - s -il begynner med. Hvis barnet ikke kan svare, sier læreren det meget langsomt og forærer eleven lyden s - s - s -s.

2) Lytt nå til s - s - il igjen. Første lyd var s - s- s-. Kan du høre hva slags lyd som er tilbake når vi tar bort s - s - s?

Nå kommer noen flere ord.

1) Kan du si den lyd som ----- begynner med?

2) Lytt til ordet igjen. Første lyd var x. Kan du høre hva som er tilbake hvis vi tar x vekk?

Det gis ett poeng for å kunne utskille første lyd klart, og det gis ett poeng for å kunne si hvilket nytt ord som fremkommer.

5. Fonemer.

a) Syntese.

Hjelpemidler: Elevark 5.

Instruksjon: "Her er noen nye bilder. Ved du hva de forestiller? (Alle bildene benevnes - også av eleven).

Nå skal du høre - nå sier jeg lydene i et av ordene, og så skal du prøve å finne ut hva det er for et ord jeg tenker på.

Ordene gjennomføres i den rekkefølge som er anført på notatarket.

b) Analyse.

Hjelpemidler: Elevark 6.

Instruksjon: "Her er noen bilder. Kan du fortelle meg hva bildene forestiller?" (Alle bildene benevnes - også av eleven).

Nå skal du si ordene på samme måte som jeg gjorde før, og så skal jeg prøve å finne ut hva for et ord du tenker på.

Her kan rekkefølgen ikke fastlegges forut.

NB! Hvis eleven ikke selv kan komme igang med denne oppgaven, så la eleven legge et antall klosser for hver lyd i ordene. Benytt rekkefølgen på elevarket. La eleven si lyden etterhvert som han/hun legger klossen.

1A) RIM.

"PEK PÅ DET ORDET SOM RIMER". (ELEVARK 1).

	IS	AL	KLOKKE	RIKTIG		IS	AL	UR	RIKTIG
SPIS									
STAL									
ROKKE									
PRIS									
LOKKE									
SKRAL									

MERKNADER: _____

1B) RIM.

"PEK PÅ DET ORDET SOM RIMER" (ELEVARK 2).

	SEL	MÅL	MAT	RIKTIG		SEL	MÅL	MAT	RIKTIG
MEL									
FAT									
HEL									
LAT									
BAL									
NAL									

MERKNADER: _____

2. SETNING OG ORD.

INSTRUKSJONSSETNING: PIA FIKK NY SYKKEL.

	ANTALL ORD	RIKTIG		ANTALL ORD	RIKTIG
Jan har to store hunder.					
Vi så en elefant på sirkus.					

MERKNADER: _____

3A) STAVELSER - SYNTSESE (ELEVARK 3).

	SYNTESEN	GJENTAKELSEN	RIKTIG SYNTESE
PAPEGØYE			
HELIKOPTER			
GRAVEMASKIN			

	SYNTESEN	GJENTAKELSEN	RIKTIG SYNTESE
PAPEGØYE			
HELIKOPTER			
GRAVEMASKIN			

MERKNADER: _____

3B) STAVELSER - ANALYSE. (ELEVARK 3).

	ANALYSEN	RIKTIGE
TANNBØRSTE		
KROKODILLE		
FEIER		

	ANALYSEN	RIKTIG
TANNBØRSTE		
KROKODILLE		
FEIER		

MERKNADER: _____

4. FORLYDSANALYSE.

INSTRUKSJONSORD: IS - SIL. (ELEVARK 4).

	A.		B.		A.		B.	
	Forlyd	Riktig	Nytt ord	Riktig	Forlyd	Riktig	Nytt ord	Riktig
MÅL								
MUR								
NÅL								
GRIS								
MANN								
KOST								
GULL								
ROSE								

MERKNADER: _____

5A) FONEM - SYNTSESE (ELEVARK 5).

	SYNTSESEN	RIKTIGE		SYNTSESEN	RIKTIGE
KU					
AL					
SOL					
MÅL					
LYS					
SALE					
FOLE					

MERKNADER: _____

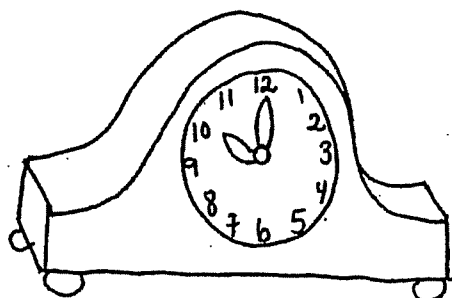
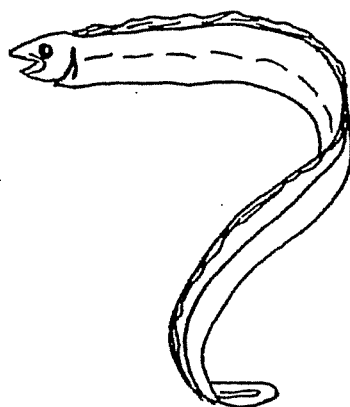
5B) FONEM - ANALYSE. (ELEVARK 6).

	SYNTSESEN	RIKTIGE		SYNTSESEN	RIKTIGE
IS					
FE					
BIL					
SIL					
KATT					
FELE					
BÅT					

MERKNADER: _____

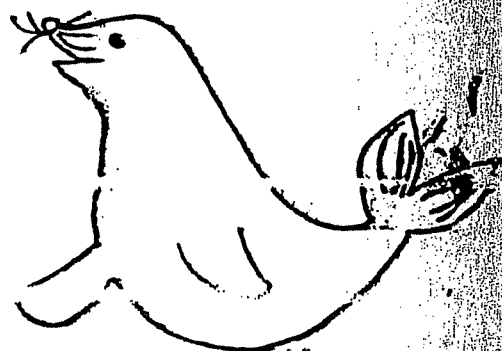
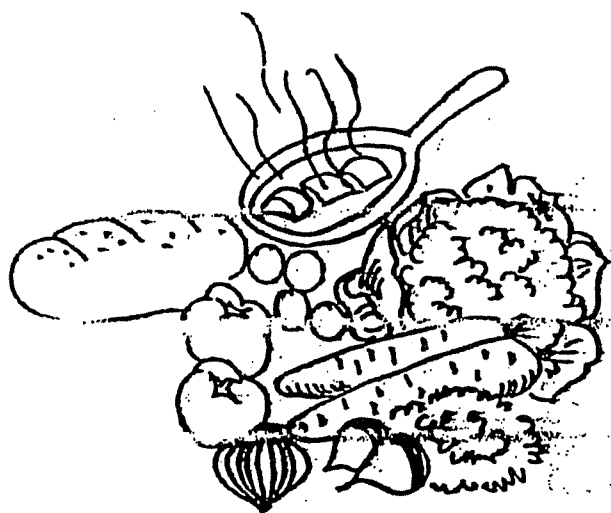
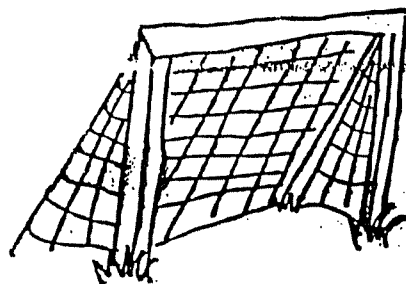
1A) RIM - PEK PÅ DET ORDET SOM RIMER.

ELEVARK 1.

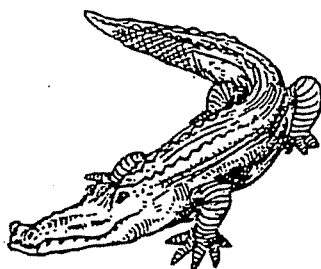
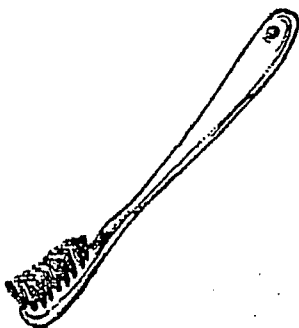
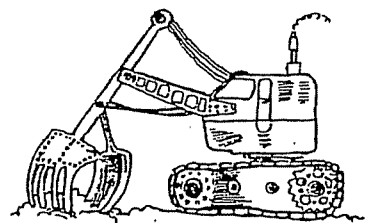
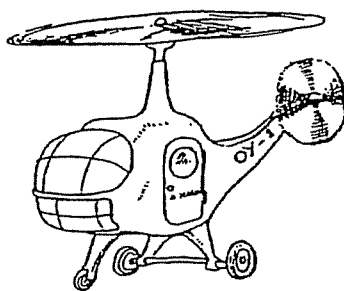
1B) RIM - PEK PÅ DET ORDET SOM RIMER.

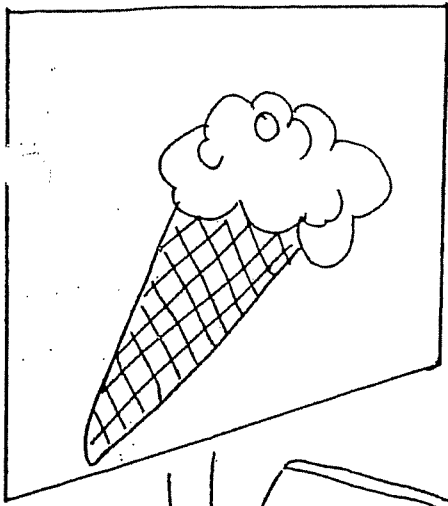
ELEVARK 2

3A OG B: STAVELSER (ANALYSE OG SYNTSE)

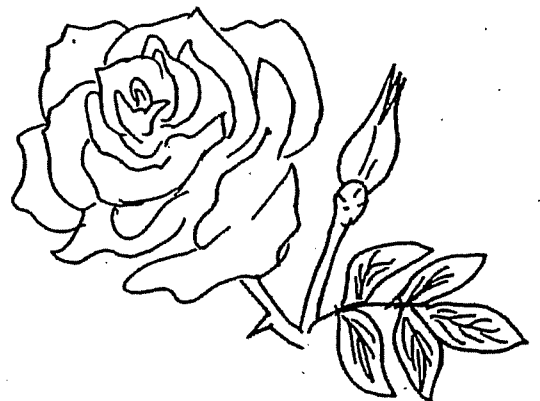
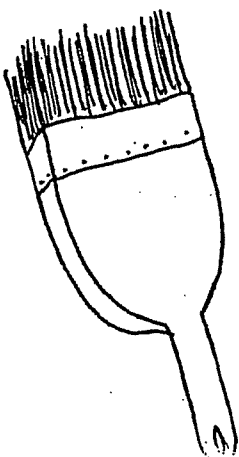
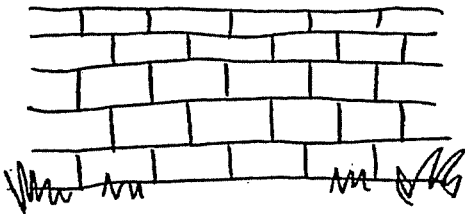
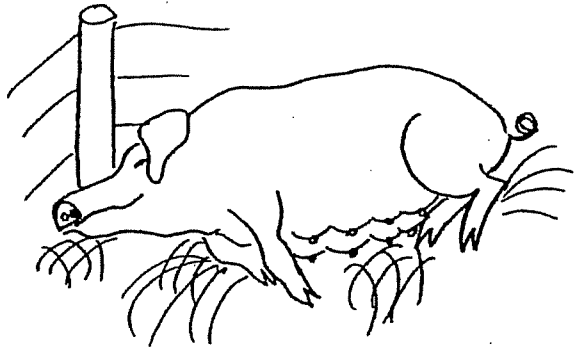
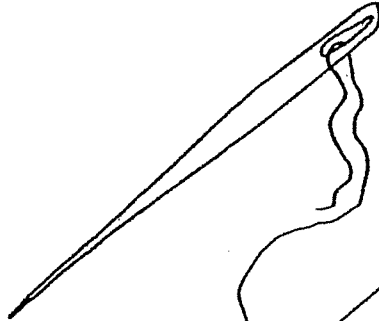
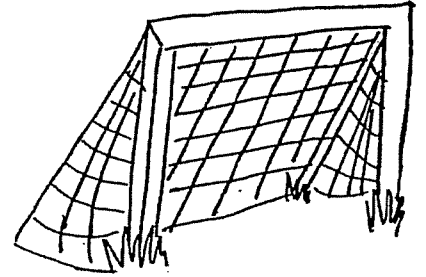
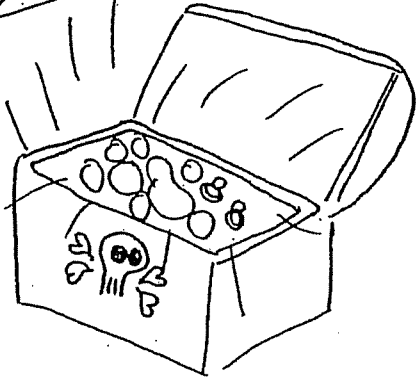
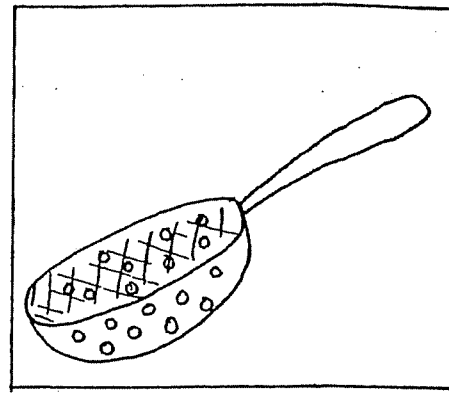
ELEVARK 3.

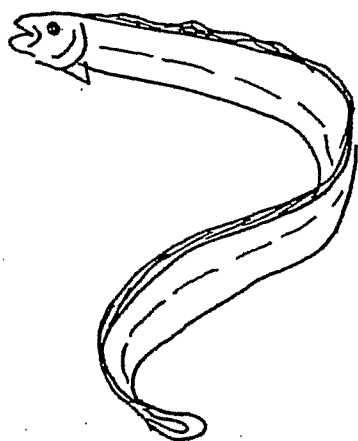
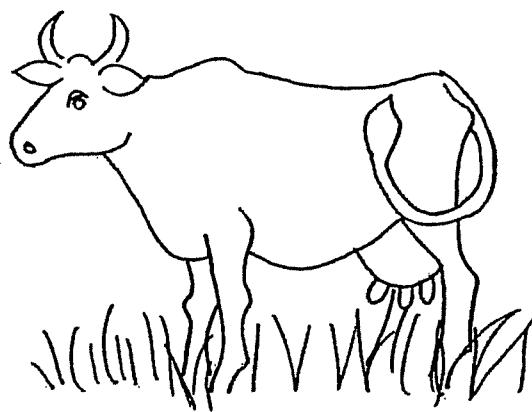
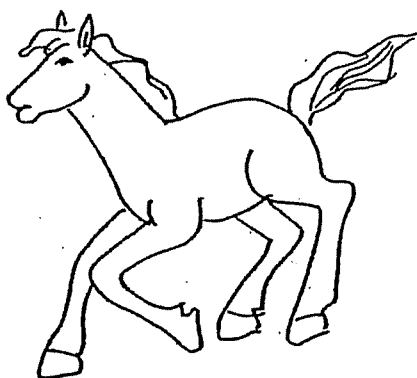
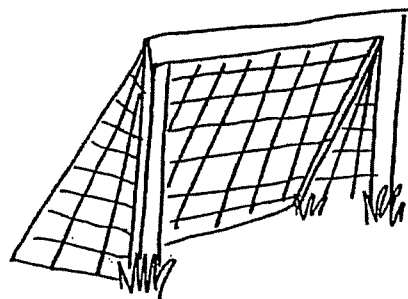
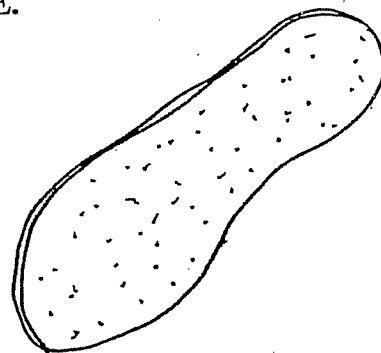
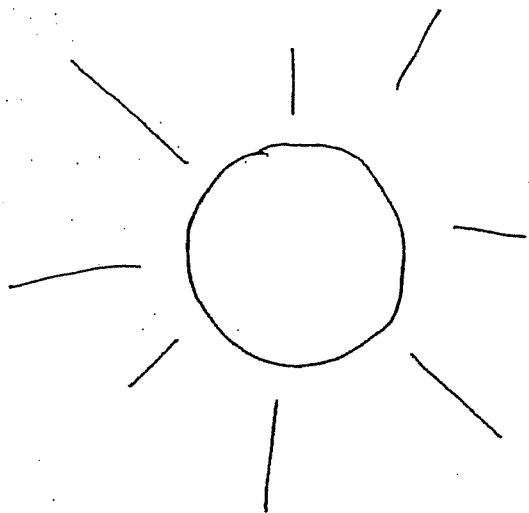
4. FORLYDSANALYSE.

ELEVARK 4.

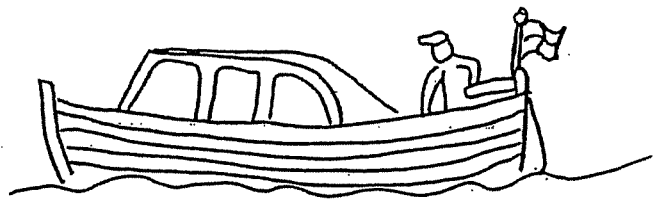
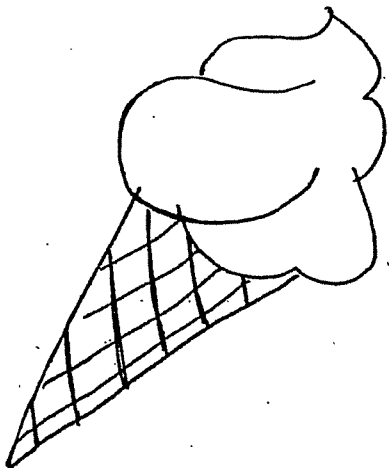
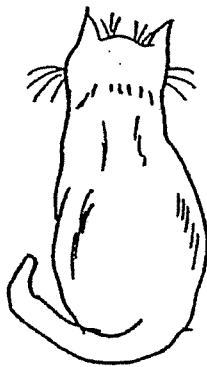
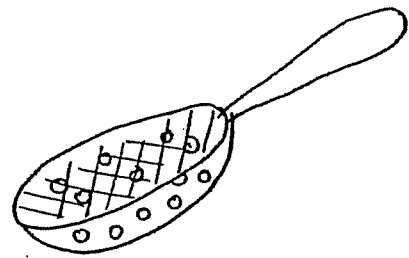
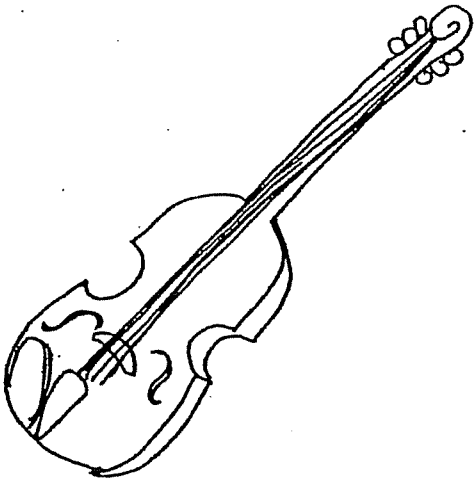
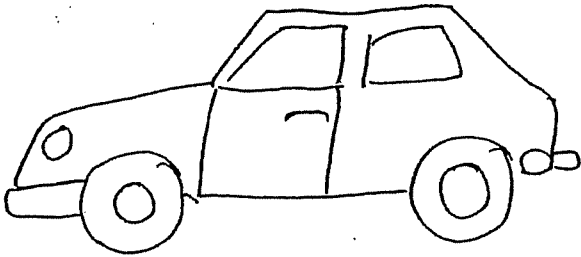
5A) FONEM - SYNTSE.

ELEVARK 5.

5B) FONEM - ANALYSE.

ELEVARK 6.

RIM OG REGLER.

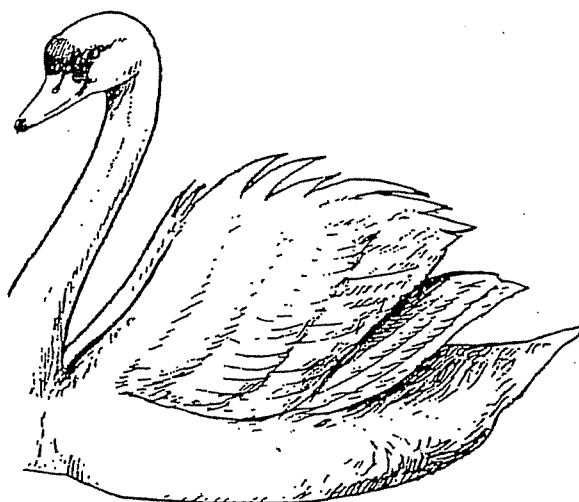

2B.

Rim og regler.

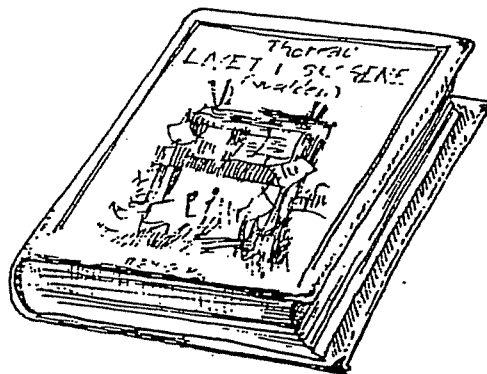
En og to satt på do.

En og to - gikk på do.
Tre og fire - spiller lire.
Fem og seks - spiste kjeks.
Sju og åtte - satt på potte.
Ni og ti - gikk på ski.
Elleve og tolv - så et troll.
Tretten og fjorten - bar ut lorten.
Femten og seksten - gikk på skeisen.
Syttten og atten - sprang i gaten.
Nitten og tyve - slutta å lyve.

Ente Bente.

Ente, Bente festejente.
Bambardaruski, snuski, snaski.
Hummer, sardiner, fisk og kaniner.
Engelsk lakris, skitt og kanel.

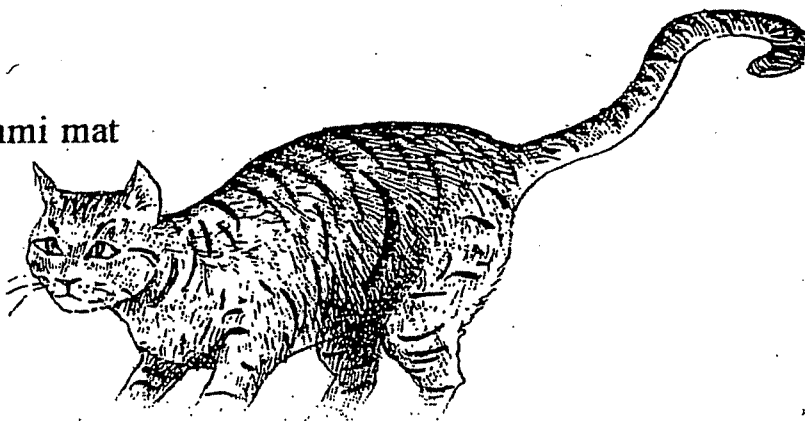

Peter Mathisen.

Peter Mathisen red på grisen, over isen, med avisen.
Først gikk isen, så gikk grisen og så gikk lille Peter Mathisen.

En gummi gummi mann.

En gummi gummi mann,
satt på et gummi gummi fjell.
Der spiste han så mye gummi gummi mat
at han lå gummi gummi flat.

Elle, melle misten.

Elle melle misten du har sisten.

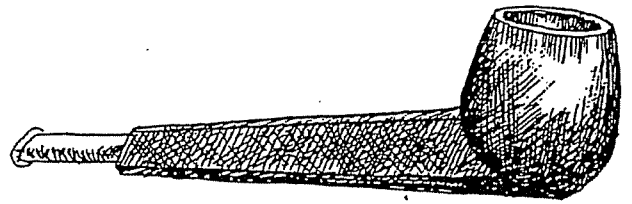
Elle melle må, du skal stå.

Lappete

lusete

fillete

ren.

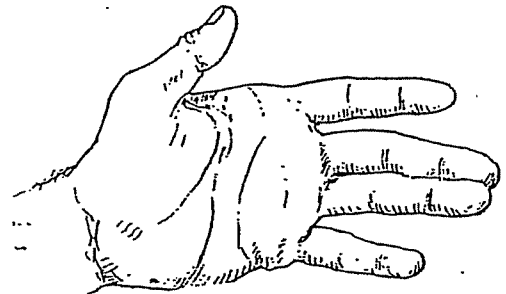

Fingre har du mange,

men hender bare to.

To er dine føtter

og to er dine sko.

Ole pole pøne,

mor sin sladrehøne,

går på skolen som en gris,

kommer hjem så får han ris.

En og to - tre og fire
alle bukser er så dyre.

Den som ingen bukse har
må nok gå med rumpa bar.

Lasse.

Lasse satt på taket.

Lasse ramla ned.

Lasse ble begravet i 1953.

Lasse kom til himlen.

Lasse banket på.

Der var ingen hjemme,

så Lasse måtte gå

og bytte buksere på

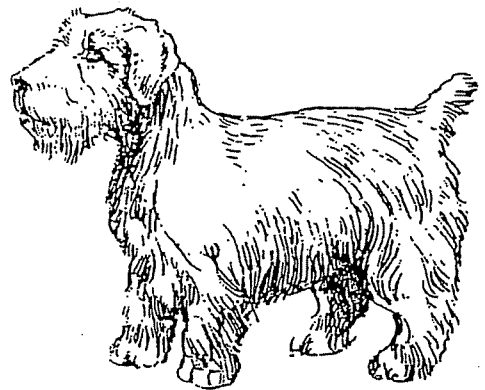
og den var lyseblå

med røde prikker på.

Ole, Dole, Doff.

Ole, Dole, Doff.
Kinkeli hane koff.
Koffeli ane, birke bane.
Ole, Dole, Doff.

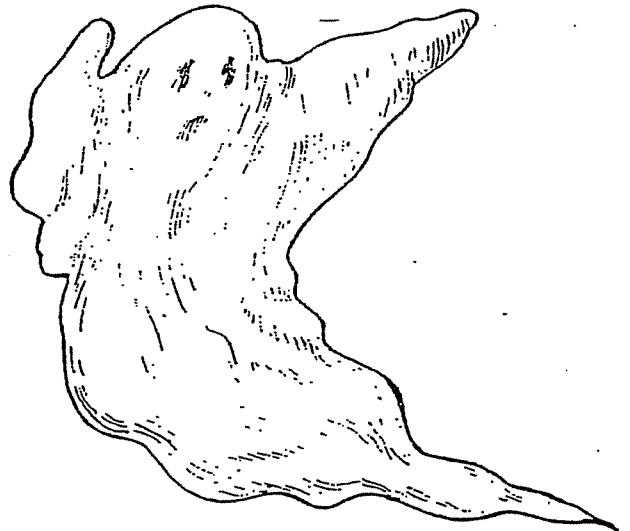

Elle, melle.

Elle, melle deg fortelle.
Skipet går ut i år.
Rygg i rand, to i spann.
Snipp, snapp, snute, du er ute.

Ellinga, vellinga.

Ellinga, vellinga, vatlandsguten
slo tel kjerringa midt på truten.
Der skal du ha ditt stygge troll
fordi du ikke kan telle til tolv.
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12.

Sola i nakken.

Med sola i nakken og nesa mot nord.
Se skygen min så liten, så stor.
(Bevegelseslek).

En gul knapp.

En gul knapp, virre virre vapp
du slapp.

Poli-en...

Poli-en
poli-to
poli-tre
poli-fire
poli-fem
poli-seks
poli-syv
poli-åtte
poli-ni
poli-ti.

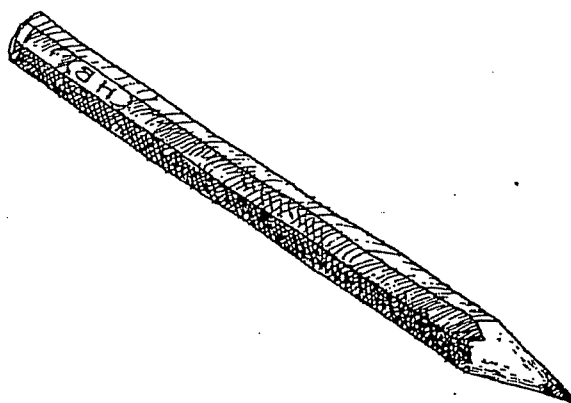
Fem.

På ett - stå rett.
På to - trippe sko.
På tre - ned i kne.
På fire - se graset spire.
På fem - skynd deg hjem.

Jakop Klok.

Jakop Klok - satt i en krok.
Jakop Klakk - satt på en krakk.
Jakop Sjenk - satt på en benk.
Jakop Hatt - satt på en katt.
Jakop Ris - satt på en gris.
Jakop Hjelle - satt på en snelle.
Jakop Hol - satt på en stol.
Jakop Dreng - satt på en seng.
Jakop mo - satt i en sko.
Jakop Viker - satt på en spiker.
Jakop Sør - satt på glør.
Jakop Svingen - satt under springen.
Jakop Plassen - satt på gassen.
Jakop Mysen - satt i frysern.

Bro bro brille.

Bro bro brille,
klokka ringer elleve.
Keiseren står på sitt høyeste slott.
Så hvit som en and,
så svart som en brann.
Fare, fare krigsmann,
døden skal du lide.
Den som kommer aller sist,
skal i den sorte gryte.

Kjæreste-par
i gamle da'r
gifta seg
i et badekar.

Epler og pærer
de vokser på træene,
når de blir modne
så faller de ned.

Hvem banker, sa Per Anker.

Hvem banker, sa Per Anker.

Det er min kone, sa Per Lone.

Hva vil hun, sa Per Lund.

Kjøpe løk, sa Per Høk.

Hvor mange, sa Per Lange.

En, to, tre, fire, sa Per Lire.

Ikke flere. sa Per Lere.

Det er nok, sa Per Kokk.

